

## บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มีจุดประสงค์ในการบอกเล่าตัวตนของพิริยะ ไกรฤกษ์ ผ่านการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลปะไทย ตั้งแต่ทศวรรษ 2520-2560 ซึ่งพบว่าการเดินทางไปใช้ชีวิตอยู่ต่างประเทศตั้งแต่วัยเด็กและการสั่งสมประสบการณ์ชีวิตและความรู้ต่างๆ ได้หล่อหลอมให้พิริยะ ไกรฤกษ์ เป็นผู้ที่เคารพ “สัจจะ” ต่อตนเอง ความต้องการมีอิสรภาพทางความคิด และความปรารถนาในการแสวงหาความเป็นจริงในอดีต ตลอดช่วงเวลาสามทศวรรษ พิริยะ ไกรฤกษ์จึงกล้าที่จะเสนอความคิดและองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลปะที่แตกต่างไปจากนักวิชาการและนักประวัติศาสตร์ศิลปะคนอื่นๆ

ระเบียบวิธีวิทยาในการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะไทย พิริยะ ไกรฤกษ์ ให้ความสำคัญกับการเน้นศึกษาตัวงานศิลปะเป็นหลัก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประติมานิยมมาใช้ในการศึกษา และการให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ พิริยะ ไกรฤกษ์จะปฏิเสธการสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ศิลปะที่ครอบงำไปด้วยวาทกรรมหรืออุดมการณ์ทางการเมืองชาตินิยมแบบเชื้อชาตินิยมดังเช่นองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลปะไทยกระแสหลัก

แม้ว่าในเชิงวิธีวิทยาในการวิจัยจะไม่เปลี่ยนแปลง แต่สำหรับตัวองค์ความรู้ทางศิลปะ พิริยะ ไกรฤกษ์ ได้ปรับเปลี่ยนไปตามหลักฐานและข้อมูลที่ค้นพบใหม่ๆ รวมไปถึงจุดเน้นที่ใช้ในการจัดแบ่งพัฒนางานศิลปะไทย โดยในทศวรรษ 2520 พิริยะ ไกรฤกษ์ ได้เน้นกลุ่มชาติพันธุ์โดยคำนึงถึงเอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น และทศวรรษ 2540 จนถึงปัจจุบัน ได้เปลี่ยนกรอบความคิด “ลัทธิ ความเชื่อ ศาสนา” มาเป็นเกณฑ์ในการจัดแบ่งพัฒนาการงานศิลปะไทย อย่างไรก็ตาม องค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลปะที่พิริยะ ไกรฤกษ์ สร้างขึ้นทั้งหมดนั้นเน้นให้ความสำคัญคนหลายชาติพันธุ์และวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งทั้งหมดล้วนมีส่วนในการสร้างสรรค์งานศิลปะจนกลายเป็น “ศิลปะไทย” โดยมีพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์เป็นพื้นฐานของรากเหง้าของศิลปะไทย

## Abstract

This article explores the works of Piriya Krairiksh on Thai art history from the 1970s to the 2000s. The main focus of this article is on how Krairiksh's experiences – both in the West and later in Thai society – influences his methodology and research. Initially, Krairiksh has a strong commitment (Sajja) on his approach to Thai art history. He tends to exercise his freedom on his study even though a mainstream Thai art history academia may go against his argument in several occasions. A resistance from the mainstream academia cannot stop Krairiksh to find the truth buried in the past. This strong commitment leads to the exceptional and innovative way of conducting research through his life.

Particularly, his methodology mainly focuses on a concept of Iconography. All Historical evidences have to be carefully examined and analyzed through the concept of Iconography. His main purpose of employing the concept of Iconography is to rebut a mainstream Thai art historical explanation which tends to evolve into the champion of Thai nationalism.

Although his methodology is considered to be the same throughout his years on academic research, but his body of knowledge on Thai art history is always developing. New evidences and data discovered by him on each decades of his works paves the way to the new explanations. For instance, in the late 1970s his works focus on an ethnography and local identity associated with Thai arts. In the 2000s to the present, he shifts the focus to the influences of doctrine, belief, and religion to Thai arts. In short, Krairiksh's works focus on a diversity of ethnics and cultures in Thai society which associated with a history of Thai art. He believes that the diversity in Thai society leads to what we come to understand as "Thai art". Also he claims that an origin of "Thai art" has a root in Buddhism and Hinduism.